

СУЧАСНИЙ СТАН ОБІЗНАНОСТІ НАСЕЛЕННЯ СУМСЬКОЇ ОБЛАСТІ ЩОДО ГРОМАДСЬКОГО ЗДОРОВ'Я

Сміянов Владислав Анатолійович,
д.мед.н., професор, завідувач кафедри громадського здоров'я СумДУ,
v.stiyanov@med.sumdu.edu.ua

Півень Світлана Миколаївна,
к.вет.н., доцент, асистент кафедри громадського здоров'я СумДУ,
s.piven@med.sumdu.edu.ua

Горностаєва Поліна Олександрівна,
студентка ННМІ СумДУ
Сумський державний університет

Вступ. Система громадського здоров'я в Україні продовжує розвиватися і має наявні актуальні проблеми, які потрібно виявляти і вирішувати як на регіональному так і на національному рівнях. Зміцнення здоров'я населення та забезпечення повноцінного життя являється однією з головних цілей всесвітньої стратегії удосконалення системи громадського здоров'я. Профілактика та певний контроль хвороб передбачено Угодою про асоціацію між Україною та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами (відповідно до статті 427 глави 22 "Громадське здоров'я" розділу V "Економічне та галузеве співробітництво" Угоди).

Також, громадське здоров'я є основою політики охорони здоров'я. Сучасна Українська програма громадського здоров'я розглядає загальну мету, оскільки стосується як всього суспільства вцілому, так і окремого індивіда. На разі основні заходи орієнтовані на загальне поліпшення добробуту населення, уникнення факторів ризику розвитку захворювань і відповідно смертності серед населення, а також промоцію здоров'я. Основні заходи в політиці спрямовані на імунізацію, підвищення загального показника здоров'я, догляд за дітьми, відповідне маркування продуктів харчування і контроль за їх збалансованим складом. Деякі проблемні питання вже розв'язані, оскільки Україна долучилася до умов запровадження Цілей сталого розвитку, через співпрацю з ООН в процесі формування програм громадського здоров'я.

Але характерною прогалиною протягом останніх кількох років залишається невідповідність нормативно-правової бази передовим міжнародним практикам та стандартам. А саме Закон України № 2573 «Про систему громадського здоров'я» був оприлюднений 06.09.2022 р. і був прийнятий 1 жовтня. А юридичної чинності він набуде лише через рік, 1 жовтня 2023 р. Що певним чином продовжує гальмувати розвиток системи громадського здоров'я в Україні.

Мета роботи. Вивчення сучасного стану та перспектив розвитку системи громадського здоров'я в Сумській області.

Матеріали та методи. Методологічною основою дослідження є системний підхід до аналізу зазначеної проблематики, методи аналізу, обробки даних, спостереження, соціологічного опитування.

Для визначення стану обізнаності населення територіальних громад Сумської області щодо діяльності системи громадського здоров'я та функціонування Центру громадського здоров'я було проведено соціологічне дослідження, яке базувалось на опитуванні мешканців різних територіальних громад у формі онлайн анкети відкритого типу.

Всього під час проведення анкетування було опитано 430 респондентів, які проживають у місті Суми та Конотопському, Охтирському, Роменському, Сумському, Шосткінському районах. Найбільша кількість опитаних мешканців були представниками міста Суми – 145 чоловік, Конотопу - 48, Білопілья - 36, Шостки - 34, Глухова – 20 та Лебединя – 18 респондентів, інші опитані мешканці-представники різних районів області (табл. 1). Опитані мешканці територіальних громад належать до різних вікових категорій, від 19 до 76 років.

Таблиця 1. Розподіл респондентів за місцем проживання

Місце проживання	Населення (%)
Суми	33%
Конотоп	11,5%
Білопілья	8,6%
Шостка	8,1%
Глухів	4,8%

Лебедин	4,3%
Охтирка	3,8%
С. Журавка Сумський район	3,3%
Ромни	2,9%
С. Миколаївка Роменського району	2,4%
С. Воронівка Білопільського району	1,9%
Тростянець	1,0%
С. Житне Роменського району	1,0%
Кролевець	1,0%
С. Марківка Сумського району	1,0%
С. Гринцево Лебединського району	1,0%
С. Кам'янка Тростянецький район	1,0%

Результати та обговорення. З моменту підписання Україною Угоди про асоціацію з Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії та їхніми державами-членами, розпочався розвиток співпраці в галузі громадського здоров'я. Ця угода розкриває обов'язки України щодо заходів для захисту здоров'я населення як передумови подальшого розвитку. В концепції розвитку системи громадського здоров'я, яка була схвалена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 30.11.2016 р. за № 1002-р, розписаними є напрямки, завдання, механізми її розбудови в Україні. Практично всі країни Європи перейшли на новітню систему громадського здоров'я, де основна увага приділяється саме профілактиці захворювань. Децентралізація, яку впровадили в Україні, надала можливості зміцнити здоров'я мешканців територіальних громад. Посадові особи територіальних громад долучилися до удосконалення системи громадського здоров'я. Це відбувається шляхом ухвалення управлінських рішень, які впливають на якість і перебіг надання послуг в системі охорони здоров'я не лише в області, а й в своїй територіальній громаді. Отже, словосполучення «здоров'я громади» надає розуміння того, що здоров'я можна зберегти завдяки спільним діям не однієї людини, а всього суспільства вцілому.

На території Сумської області діяльність здійснював один заклад: ДУ Сумський обласний центр громадського здоров'я, пізніше його було приєднано до Сумського обласного центру соціально небезпечних хвороб.

Протягом проведеного дослідження було встановлено, що 68,9% опитаних респондентів не знають визначення громадського здоров'я, та більшість не володіють інформацією про основні функції системи громадського здоров'я. (рис. 1).

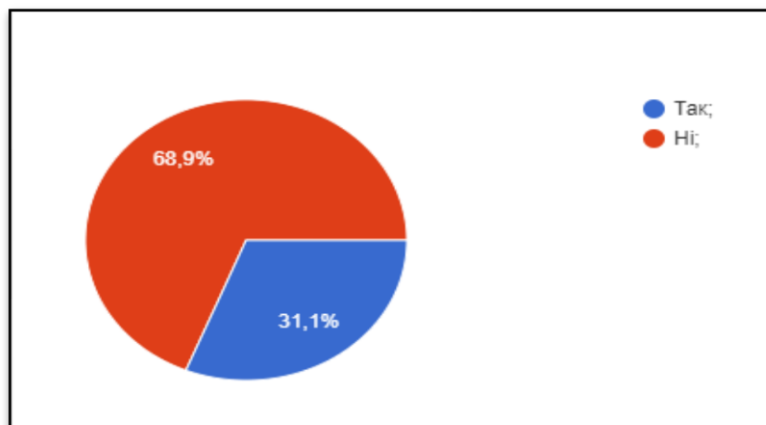

Рисунок 1. - Рівень обізнаності мешканців Сумської області щодо функціонування системи громадського здоров'я.

Що є показовим в оцінці стану системи громадського здоров'я, оскільки жителі не розуміють основні поняття та напрями діяльності системи громадського здоров'я. Проведене дослідження дозволяє оцінити відповіді надані респондентами, висвітлити їх для загального розгляду та розробити заходи для подальшого вирішення цього проблемного питання.

Місцеве населення Сумської області найчастіше не отримує інформацію щодо роботи системи громадського здоров'я – 58,4 % або 20,6% дізнаються інформацію через інтернет ресурси, лише 1,9% респондентів отримують інформацію від медичних працівників. Такі результати свідчать, що медичні працівники не надають консультування та допомогу в аспекті обізнаності з питань здоров'я, в тому числі профілактики захворювань. (рис 2)

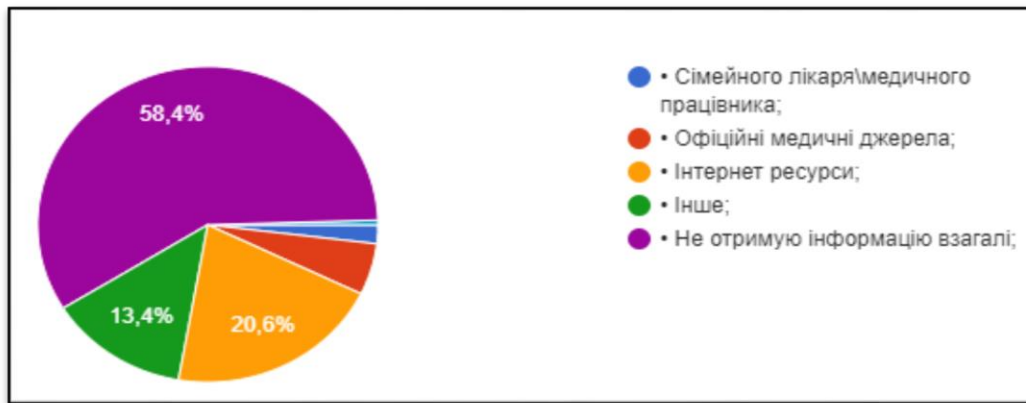

Рисунок 2. - Джерела інформації для населення щодо системи громадського здоров'я.

Дослідження також ставило на меті визначити основні проблемні аспекти системи громадського здоров'я на думку респондентів. Більшість опитаних 73,7 % зазначають, що головна проблема – відсутність або низький рівень комунікації із населенням області, а 47,8 % вважають, що не вистачає інформаційних кампаній (рис. 3).

В цілому, 92,8% мешканців Сумської області не задоволені роботою центру громадського здоров'я на місцевому рівні. Це можна інтерпретувати як важливий показник, оскільки від рівня задоволення громадян залежить подальший розвиток галузі. Основою прогресу є постійна співпраця та взаємодія з населенням, зацікавленість їх думкою та задоволення відповідних потреб, особливо тих що стосуються збереження здоров'я.

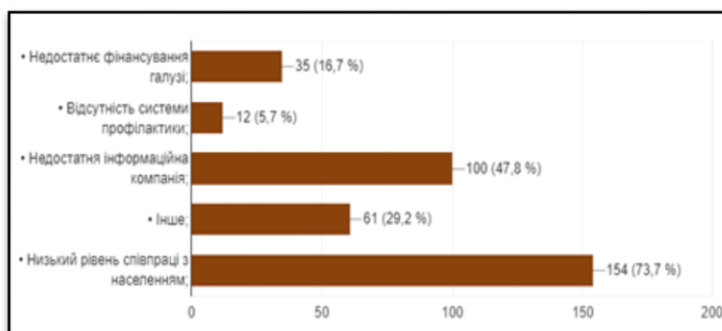

Рисунок 3. - Основні проблеми в системі громадського здоров'я на думку респондентів

Висновки.

1. Нормативно-правове забезпечення довгий час не відповідає необхідним потребам, і тільки з 01.10.2022 р. Закон України № 2573 «Про систему громадського здоров'я» був ухвалений, але юридичної чинності набуде з 1 жовтня 2023 р.

2. Наразі в Сумській області не створена організаційна структура відповідальна за систему громадського здоров'я на регіональному рівні.

3. Значна частина населення Сумської області (68,7 %) не знає визначення громадського здоров'я і не володіє інформацією щодо основних напрямків роботи системи громадського здоров'я.

4. 58,4 % населення Сумської області не отримує інформацію щодо роботи системи громадського здоров'я або знаходить її з ненадійних джерел (20,6 %).

5. Лише 1,9 % респондентів у Сумській області отримують інформацію щодо роботи системи громадського здоров'я від медичних працівників.

6. Основним проблемним аспектом у роботі системи громадського здоров'я області 73,7 % респондентів вбачають відсутність або низький рівень комунікації із населенням, а 47,8 % - відсутність проведення інформаційних кампаній.